YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (ensimmäinen jaosto)
22 päivänä toukokuuta 2000 *

Asiassa T-103/99,

Associazione delle cantine sociali venete, kotipaikka Padova (Italia), edustajinaan asianajaja I. Cacciavillani, Venetsia, ja asianajaja A. Cimino, Padova, prosessiosoite Luxemburgissa A. Lorangin asianajotoimisto, 51 rue Albert 1er,

kantajana,

vastaan

Euroopan oikeusasiamies, asiamiehenään oikeusasiamiehen sihteeristön johtava hallintovirkamies G. Grill, prosessiosoite Luxemburgissa Euroopan parlamentin pääsihteeristö, Kirchberg,

ja

Euroopan parlamentti, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet H. Krück ja A. Caiola, prosessiosoite Luxemburgissa Euroopan parlamentin pääsihteeristö, Kirchberg,

vastaajina,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

jossa kantaja vaatii Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toteamaan, että oikeusasiamies ja tarvittaessa parlamentti ovat lainvastaisesti jättäneet toteamatta, että komission toiminnassa on ilmennyt epäkohta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit M. Vilaras ja N. Forwood,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut seuraavan

määräyksen

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EY:n perustamissopimuksen 138 e artiklassa (josta on tullut EY 195 artikla) määrätään seuraavaa:

"1. Euroopan parlamentti nimittää oikeusasiamiehen valtuuksin ottaa vastaan unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä,

joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, kanteluja yhteisön toimielinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta yhteisön tuomioistuimen ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöeliminä.

Tehtävänsä mukaisesti oikeusasiamies suorittaa tutkimukset, joita hän pitää perusteltuina, omasta aloitteestaan taikka hänelle suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä toimitetun kantelun perusteella, niitä tapauksia lukuun ottamatta, joissa epäilyksenalaisia seikkoja käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos oikeusasiamies toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja tämä toimielin antaa lausuntonsa asiasta hänelle kolmen kuukauden määräajassa. Tämän jälkeen oikeusasiamies antaa asiasta kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle.

Kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset. Oikeusasiamies antaa Euroopan parlamentille vuosittain kertomuksen tutkimustensa tuloksista.

2. Oikeusasiamies nimitetään jokaisten Euroopan parlamentin vaalien jälkeen Euroopan parlamentin vaalikauden ajaksi. Sama henkilö voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Yhteisön tuomioistuin voi Euroopan parlamentin pyynnöstä erottaa oikeusasiamiehen, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

3. Oikeusasiamies hoitaa tehtäväänsä täysin riippumattomana. Tehtäväänsä hoitaessaan hän ei pyydä eikä ota ohjeita miltään taholta. Oikeusasiamies ei saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa.

4. Euroopan parlamentti vahvistaa komission lausunnon ja neuvoston määräenemmistöllä antaman hyväksymisen saatuaan oikeusasiamiehen tehtävien hoitamista koskevan ohjesäännön ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevat yleiset ehdot."

2 Parlamentti teki 9.3.1994 perustamissopimuksen 138 e artiklan 4 kohdan nojalla oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom (EYVL L 113, s. 15).

3 Päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 14 artiklan mukaan oikeusasiamies antaa tämän päätöksen täytäntöönpanoa koskevat säännökset.

4 Oikeusasiamiehen vuoden 1997 osalta laatimasta vuosikertomuksesta (EYVL 1998, C 380, s. 1) ilmenee, että hän antoi 16.10.1997 päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 14 artiklan nojalla täytäntöönpanosäännöksiä, jotka tulivat voimaan 1.1.1998. Näiden säännösten teksti julkaistiin kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä oikeusasiamiehen Internet-sivuilla.

5 Oikeusasiamiehelle osoitetun kantelun tutkimusmenettelyä säännellään perustamissopimuksen 138 e artiklalla, päätöksellä 94/262/EHTY, EY, Euratom ja viimeksi mainitun päätöksen täytäntöönpanosäännöksillä. Näiden oikeusnormien mukaan siinä tilanteessa, että oikeusasiamies toteaa epäkohdan toimielimen toiminnassa, hän toimii mahdollisuuksien mukaisesti yhteistyössä asianomaisen toimielimen kanssa löytääkseen sovintoratkaisun, jolla hallinnollinen epäkohta poistetaan ja kansalaisen vaatimukset tyydytetään. Jos sovintoratkaisu löydetään, hän lopettaa asian käsittelyn perustellulla päätöksellä ja antaa päätöksen tiedoksi kansalaiselle ja toimielimelle, jota päätös koskee (jäljempänä osapuolet, joita asia koskee).

6 Jos oikeusasiamies sitä vastoin katsoo, että sovintoratkaisu ei ole mahdollinen tai että sovintoratkaisun etsiminen on ollut tuloksetonta, hän joko lopettaa asian käsittelyn perustellulla päätöksellä, joka voi sisältää kriittisen huomautuksen, tai laatii asiasta kertomuksen, joka sisältää suositusluonnoksia. Oikeusasiamies antaa kriittisen huomautuksen, jos hän katsoo, että asianomainen toimielin ei enää kykene poistamaan todettua epäkohtaa ja että epäkohdalla ei ole yleistä vaikutusta. Ellei näin ole, oikeusasiamies laatii asianomaiselle toimielimelle kertomuksen, joka sisältää suositusluonnoksia (ks. täytäntöönpanosäännösten 7 artiklan 1 kohta ja 8 artiklan 1 kohta).

7 Oikeusasiamies lähettää kertomuksensa ja suositusluonnostensa kopion osapuolille, joita asia koskee. Asianomaisen toimielimen on lähetettävä oikeusasiamiehelle kolmen kuukauden kuluessa yksityiskohtainen lausunto, joka voi sisältää tiedon oikeusasiamiehen päätöksen hyväksymisestä ja kuvauksen toimista, joilla suositukset pannaan täytäntöön. Jos oikeusasiamies katsoo, että yksityiskohtainen lausunto ei ole tyydyttävä, hän laatii Euroopan parlamentille kyseistä epäkohtaa koskevan erityiskertomuksen, joka voi sisältää suosituksia. Kyseisen kertomuksen kopio lähetetään myös osapuolille, joita asia koskee.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

8 Associazione delle cantine sociali venete on Italian oikeuden mukaisesti perustettu yhdistys, johon kuuluu viinintuottajayhtiöitä ja -osuuskuntia ja jonka tarkoituksena on muun muassa jäsentensä etujen edistäminen ja puolustaminen.

9 Kantaja teki 3.6.1997 oikeusasiamiehelle kantelun, joka koski sitä, että komissio oli kieltäytynyt antamasta yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista 8 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom (EYVL L 46, s. 58) nojalla kantajalle oikeutta tutustua tiettyihin sellaisen lainsäädännön perustana olleisiin asiakirjoihin, joilla kunkin jäsenvaltion osalta määritettiin markkinointivuodeksi 1993/1994 ne pöytäviinimäärät, joihin sovellettaisiin pakkotislausta.

10 Oikeusasiamies lähetti 25.7.1997 kantajan kantelun komissiolle, joka antoi siitä lausuntonsa 24.9.1997.

11 Kantaja toimitti 2.12.1997 oikeusasiamiehelle kyseistä lausuntoa koskevat huomautuksensa.

12 Kantaja kehotti 15.12.1998 EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan (josta on tullut EY 232 artikla) mukaisesti oikeusasiamiestä tekemään ratkaisun kyseisen kantelun osalta.

13 Koska kantaja ei saanut mitään vastausta perustamissopimuksen 175 artiklassa määrätyssä kahden kuukauden määräajassa, se nosti käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 27.4.1999 toimittamallaan kannekirjelmällä.

14 Parlamentti teki ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 17.6.1999 toimittamallaan asiakirjalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan mukaisen oikeudenkäyntiväitteen.

15 Oikeusasiamies ilmoitti 30.4.1999 päivätyllä kirjeellä kantajalle hänen kanteluaan koskevan tutkimuksen tuloksesta. Oikeusasiamies vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 18.6.1999 toimittamassaan erillisessä asiakirjassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toteamaan työjärjestyksensä 113 artiklan mukaisesti, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa.

16 Kantaja esitti 11.8.1999 huomautuksensa tästä vaatimuksesta ja parlamentin tekemästä oikeudenkäyntiväitteestä.

Asianosaisten vaatimukset

17 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää oikeudenkäyntiväitteen

— ratkaisee lausunnon antamisen raukeamista koskevan vaatimuksen asiaa koskevien oikeussääntöjen mukaisesti

— toteaa, että oikeusasiamies ja tarvittaessa parlamentti ovat lainvastaisesti jättäneet toteamatta epäkohdan komission toiminnassa

— päättää oikeudenkäyntikuluista asiaa koskevien oikeussääntöjen mukaisesti.

18 Parlamentti vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta, koska sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat

— päättää oikeudenkäyntikuluista työjärjestyksensä mukaisesti.

19 Oikeusasiamies vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa

— päättää oikeudenkäyntikuluista kohtuullisella tavalla.

Oikeudenkäyntiväite

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

20 Parlamentti väittää, että käsiteltävänä oleva kanne ei selvästikään täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

21 Parlamentti toteaa ensiksi EY:n perustamissopimuksen määräyksistä ilmenevän, että oikeusasiamies ei ole EY:n perustamissopimuksen 4 artiklassa (josta on tullut EY 7 artikla) tarkoitettu yhteisön toimielin vaan Euroopan yhteisöjen elin, jolla on perustamissopimuksen 138 e artiklan nojalla valtuudet ottaa vastaan luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai kotipaikka on Euroopan unionissa, kanteluja yhteisön toimielinten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista.

22 Parlamentin mukaan perustamissopimuksen 138 e artiklasta nimittäin ilmenee, että oikeusasiamiehellä ei ole mitään yhteyttä yhteisön toimielimiin. Se toteaa lisäksi, että perustamissopimuksen 175 artiklan mukaan laiminlyöntikanne voidaan nostaa ainoastaan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota vastaan. Tältä osin parlamentti huomauttaa, että päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 1 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että oikeusasiamies ei voi osallistua asian käsittelyyn tuomioistuimessa eikä asettaa oikeuden päätöstä kyseenalaiseksi.

23 Parlamentin mukaan oikeusasiamies ei myöskään ole parlamentin elin, ja vaikka parlamentti nimittääkin oikeusasiamiehen, tämä hoitaa joka tapauksessa tehtä-

viään riippumattomana. Parlamentin ja oikeusasiamiehen välisen yhteyden puuttumista osoittaa parlamentin mukaan sekin, että yhteisöjen tuomioistuin on se taho, joka voi parlamentin pyynnöstä erottaa oikeusasiamiehen, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

24 Parlamentti toteaa myös, että koska oikeusasiamiehen toteuttamat toimet eivät ole EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) tarkoitettuja toimia, kantaja ei voi arvostella oikeusasiamiestä siitä, että tämä olisi syyllistynyt laiminlyöntiin kantajan osalta (yhdistetyt asiat T-169/98 ja T-170/98, Schiocchet v. komissio, määräys 21.5.1999, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

25 Toiseksi parlamentti huomauttaa, että siltä osin kuin kannekirjelmässä parlamentti nimetään vastaajaksi "tarvittaessa", kannekirjelmä ei täytä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetettuja edellytyksiä. Sekä oikeusvarmuuden periaate että hyvän hallinnon periaate edellyttävät parlamentin mukaan nimittäin sitä, että vastaaja nimetään selvästi ja yksiselitteisesti.

26 Kolmanneksi parlamentti toteaa, ettei kannetta voida ottaa tutkittavaksi senkään takia, että toisin kuin perustamissopimuksen 175 artiklassa määrätään, kantaja ei ole etukäteen kehottanut parlamenttia toimimaan. Parlamentilla ei lisäksi missään tapauksessa olisi ollut toimivaltaa toimia ja puuttua oikeusriitaan, joka koskee sitä, että komissio on evännyt oikeuden tutustua asiakirjoihinsa. Se, että oikeusasiamies on päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 3 artiklan nojalla

velvollinen antamaan parlamentille jonkin toimielimen toiminnassa toteamaansa epäkohtaa koskevan kertomuksen, ei merkitse sitä, että parlamentti voisi puuttua oikeusasiamiehen suorittamiin tutkimuksiin. Tällainen kertomus annetaan parlamentille ainoastaan tiedoksi, jotta se voi valvoa oikeusasiamiehen toimintaa.

27 Lopuksi parlamentti toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi päättää, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa, koska oikeusasiamies on 30.4.1999 eli kanteen nostamisen jälkeen ottanut kantaa kantajan kanteluun.

28 Oikeusasiamies väittää, että 30.4.1999 päivätty kirje, joka lähetettiin kantajalle ja jossa kantajalle ilmoitettiin oikeusasiamiehen tutkimuksen tulos, päätti kantajan väittämän laiminlyönnin. Riippumatta siitä, että oikeusasiamiehen toimet eivät ole sitovia, asiassa ei oikeusasiamiehen mukaan ole näin ollen tarpeen antaa ratkaisua.

29 Kantaja, joka riitauttaa parlamentin tekemän oikeudenkäyntiväitteen, toteaa luottavansa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harkintaan vastaajien sen vaatimuksen osalta, jonka mukaan lausunnon antamisen olisi rauettava.

30 Oikeusasiamiehen oikeudellisen aseman osalta kantaja katsoo, että oikeusasiamiestä on pidettävä parlamentin "elimenä".

31 Kantaja toteaa tältä osin, että oikeusasiamiehen asema on kuvattu perustamissopimuksen viidennen osan I osaston 1 luvussa, joka koskee toimielimiä, ja erityisesti 1 jaksossa, joka koskee parlamenttia.

32 Kantaja viittaa erityisesti siihen, että parlamentti nimittää oikeusasiamiehen vaalikauden ajaksi ja että sillä on toimivalta vahvistaa oikeusasiamiehen ohjesääntö ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevat yleiset ehdot ja pyytää yhteisöjen tuomioistuinta erottamaan oikeusasiamies. Kantaja toteaa, että oikeusasiamiehen, jonka kotipaikka on lisäksi sama kuin parlamentin toimipaikka, on vuosittain annettava parlamentille kertomus ja jonkin toimielimen toiminnassa toteamistaan epäkohdista myös erityiskertomus. Kantaja korostaa lopuksi, että oikeusasiamiehen talousarvio on Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion pääluokan 1 (parlamentti) liitteenä (ks. päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 12, 13 ja 16 artikla).

33 Kantaja huomauttaa, että toiminnallisesta näkökulmasta oikeusasiamiehen toiminta on yhteensovitettu parlamentin toiminnan kanssa ja täydentää sitä (yhteistyö parlamentin vetoomusvaliokuntien kanssa). Kantajan mukaan parlamentilla on oikeusasiamieheen nähden ohjaava valta, kun se tutkii oikeusasiamiehen vuosikertomuksen.

34 Tästä seuraa kantajan mukaan se, että koska oikeusasiamies on parlamentin elin, kanne koskee tosiasiassa ainoastaan parlamentin laiminlyöntiä, joten se täyttää perustamissopimuksen 175 artiklassa määrätyt kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

35 Kantaja toteaa, että vaikka oletettaisiin, että oikeusasiamies ei ole parlamentin elin, asiaa koskevan lainsäädännön dynaamisen tulkinnan osalta on kuitenkin

todettava, että oikeusasiamiestä vastaan nostettu laiminlyöntikanne on voitava ottaa tutkittavaksi, jotta sen tuomioistuinten ulkopuolista valvontaa koskeva tehtävä ei menettäisi täysin merkitystään (asia 294/83, Les Verts v. parlamentti, tuomio 23.4.1986, Kok. 1986, s. 1357; Kok. Ep. VIII, s. 551).

36 Kantaja viittaa tältä osin perustamissopimuksen 138 e artiklaan ja päätökseen 94/262/EHTY, EY, Euratom, joista kantajan mukaan ilmenee, että oikeusasiamiehellä on itse asiassa velvollisuus eikä ainoastaan mahdollisuus toimia hallinnollisten epäkohtien korjaamiseksi. Päätöksestä 94/90/EHTY, EY, Euratom seuraa lisäksi se, että päätös, jolla komissio hylkää vaatimuksen saada tietoja asiakirjoistaan, on asianmukaisesti perusteltava ja siinä on ilmoitettava asianomaiselle "muutoksenhakumahdollisuuksista, nimittäin vetoamisesta oikeuteen ja oikeusasiamiehelle tehdyistä valituksista Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 173 artiklassa ja 138 c artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti". Kantaja katsoo, että jos oikeusasiamies ei olisi velvollinen toimimaan sellaisen kantelun perusteella, joka koskee sitä, että komissio on evännyt oikeuden tutustua asiakirjoihinsa, oikeusasiamiehen tehtävällä ei olisi minkäänlaista merkitystä.

37 Sen osalta, onko oikeusasiamiehen toimilla sitovia oikeusvaikutuksia, kantaja toteaa, että kyseisiä toimia ei voida rinnastaa pelkkiin "lausuntoihin" tai "suosituksiin". Oikeusasiamiehen toiminnan tarkoituksena on nimittäin toteuttaa eräänlaista "tuomioistuimen ulkopuolista oikeudenkäyttöä", joka eroaa selvästi yhteisön toimielinten perinteisestä "ei-sitovasta" toiminnasta. Näin ollen asiakirjoihin tutustumista koskevassa tapauksessa (ks. edellä oleva 36 kohta) oikeusasiamiehelle toimitettu kantelu on eräänlainen "hallinnon sisäinen muutoksenhakukeino", jonka tarkoituksena on ratkaista kansalaisen ja asianomaisen toimielimen välisiä riitaisuuksia. Kantaja vetoaa tältä osin oikeusasiamiehen 30.4.1999 päivättyyn kirjeeseen, jossa hän toteaa, että komissiolle esitetyt kriittiset huomautukset merkitsevät sitä, että komission on tutkittava uudelleen kantajan vaatimus saada tutustua sen asiakirjoihin ja annettava kantajalle oikeus siihen, ellei jotakin päätöksessä 94/90/EHTY, EY, Euratom luetelluista poikkeuksista voida soveltaa.

38 Kantaja toteaa, että vaikka oletettaisiin, että oikeusasiamiehen toimilla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia, oikeuskäytännöstä seuraa, että laiminlyöntikanne voi

koskea myös asianomaisen toimielimen laiminlyöntiä toteuttaa tällaisia toimia silloin, kun kyseiset toimet ovat muiden, sitovien tointen toteuttamisen välttämätön edellytys (asia 8/71, Deutscher Komponistenverband, tuomio 13.7.1971, Kok. 1971, s. 705; Kok. Ep. I, s. 595). Jos on katsottava, että kun — kuten käsiteltävänä olevassa asiassa — oikeusasiamies on tehnyt hallinnollisen epäkohdan toteavan päätöksen, komissio on velvollinen tutkimaan uudelleen asiakirjapyynnön, oikeusasiamiehen laiminlyönti tehdä tällaista "päätöstä" on kantajan mukaan perustamissopimuksen 175 artiklassa tarkoitettu laiminlyönti, koska kyseinen päätös on edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettu välttämätön edellytys.

39 Kantaja toteaa, että se, ettei oikeusasiamiestä vastaan voitaisi nostaa laiminlyöntikannetta, merkitsisi joka tapauksessa sitä, että oikeussuojajärjestelmässä on aukko.

40 Parlamentti on väittänyt, ettei sitä kehotettu toimimaan, ja tältä osin kantaja korostaa, että väite on perusteeton, koska oikeusasiamiestä on edellä esitetyistä syistä pidettävä parlamentin elimenä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

41 Laiminlyöntikanteen osalta on aluksi todettava, että silloin kun toimi, jonka laiminlyönti on kanteen kohteena, on toteutettu kanteen nostamisen jälkeen mutta ennen tuomion julistamista, kanne menettää merkityksensä, mikä johtaa siihen, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa (asia T-212/95, Oficemen v. komissio, tuomio 10.7.1997, Kok. 1997, s. II-1161). Jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi käsiteltävänä olevassa asiassa todeta, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa, ja päättää oikeudenkäyntikuluista, edellytetään ensiksi kuitenkin sitä, että perustamissopimuksen 175 artiklaan perustuvan

kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät. Näin ollen on ensiksi tutkittava parlamentin tekemä oikeudenkäyntiväite.

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdassa todetaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevan väitteen käsittelemättä itse pääasiaa, jos asianosainen näin haluaa. Kyseisen 114 artiklan 3 kohdan mukaan hakemuksen jatkokäsittely on suullinen, jollei yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätä toisin. Käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo saaneensa oikeudenkäyntiaineistosta riittävät tiedot, joten se on päättänyt olla aloittamatta suullista käsittelyä.

43 Perustamissopimuksen 175 artiklan kolmannessa kohdassa määrätään, että "luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö saa edellisissä kohdissa määrätyin edellytyksin kannella [ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen] siitä, että yhteisön toimielin on jättänyt antamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan jonkin muun säädöksen kuin suosituksen tai lausunnon".

44 Perustamissopimuksen 4 artiklan mukaan yhteisölle uskottuja tehtäviä hoitavat Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio, tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin. Kukin näistä toimielimistä toimii sille EY:n perustamissopimuksella annettujen toimivaltuuksien rajoissa. Lisäksi perustamissopimuksen 4 a artiklalla (josta on tullut EY 8 artikla) on perustettu Euroopan keskuspankki ja 4 b artiklalla (josta on tullut EY 9 artikla) Euroopan investointipankki, jotka myös toimivat niille perustamissopimuksella ja siihen liitetyillä perussäännöillä annettujen valtuuksien rajoissa.

45 Päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 11 artiklan 4 kohdan mukaan "oikeusasiamies rinnastetaan henkilöstöään koskevissa kysymyksissä Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 1 artiklassa tarkoitettuihin toimielimiin".

46 Kyseisestä lainsäädännöstä seuraa, että oikeusasiamies ei ole perustamissopimuksen 175 artiklassa tarkoitettu yhteisön toimielin, joten kanne on jätettävä tutkimatta niiltä osin kuin se koskee oikeusasiamiestä.

47 Sen osalta, onko kanne kuitenkin otettava tutkittavaksi niiltä osin kuin se on nostettu parlamenttia vastaan, on todettava, että vaikka käsiteltävänä olevan kanteen osalta oletettaisiin, että oikeusasiamiestä olisi todellakin pidettävä parlamentin elimenä, luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostama kanne voidaan kuitenkin ottaa tutkittavaksi ainoastaan, jos toimielin on jättänyt toteuttamatta kyseisille henkilöille osoitettavan jonkin muun sellaisen toimen kuin suosituksen tai lausunnon, joka koskee niitä suoraan ja erikseen (asia C-69/95, T. Port, tuomio 26.11.1996, Kok. 1996, s. I-6065, 59 kohta).

48 Perustamissopimuksen 138 e artiklasta, päätöksestä 94/262/EHTY, EY, Euratom ja mainitun päätöksen täytäntöönpanosäännöksistä ilmenee, että kun oikeusasiamies toteaa epäkohdan jonkin toimielimen toiminnassa, hän on velvollinen antamaan asiasta parlamentille kertomuksen, jossa hän voi esittää suosituksia, jos hän pitää sitä asianmukaisena. Oikeusasiamies antaa kantelun tekijälle ainoastaan tiedoksi tutkimuksen tulokset ja kyseisen toimielimen lausunnon (perustamissopimuksen 138 e artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 3 artiklan 7 kohta).

49 Laiminlyöntikanne voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi ainoastaan, jos kyseistä kertomusta pidettäisiin suhteessa kantajaan sellaisena kannekelpoisena toimena, joka perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla koskee kantajaa suoraan ja erikseen.

50 Koska parlamentille annetussa kertomuksessa ainoastaan todetaan epäkohta jonkin toimielimen toiminnassa ja tarvittaessa esitetään suosituksia, se ei määritelmänsä mukaisesti tuota perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetulla tavalla oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin, eikä se myöskään sido

parlamenttia, joka on sille perustamissopimuksessa annettua valtaa käyttäen vapaa päättämään toimistaan kertomuksen suhteen. Sama koskee sitäkin suuremmalla syyllä vuosikertomusta, joka oikeusasiamiehen on esitettävä parlamentille kunkin istuntokauden päätteeksi ja joka koskee hänen tutkimustensa tuloksia (ks. perustamissopimuksen 138 e artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom 3 artiklan 8 kohta).

51 Näin ollen kantajan nostama kanne on jätettävä tutkimatta, koska ainoa toimi, jolla kantajan vaatimukset olisi tyydytetty, olisi ollut perustamissopimuksen 138 e artiklan mukaisen parlamentille annettavan sellaisen kertomuksen laatiminen, jossa todetaan epäkohta komission toiminnassa, ja koska kyseistä kertomusta ei muotonsa tai luonteensa vuoksi voida pitää toimena, josta voitaisiin nostaa kumoamiskanne (asia T-167/95, Kuchlenz-Winter v. neuvosto, määräys 26.11.1996, Kok. 1996, s. II-1607, 20 ja 21 kohta ja asia T-201/96, Smanor ja Ségaud v. komissio, määräys 3.7.1997, Kok. 1997, s. II-1081, 25 kohta).

52 Tätä päätelmää ei horjuta kantajan väite, jonka mukaan käytännesäännöistä, jotka koskevat yleisön oikeutta saada tietoja komission asiakirjoista ja jotka ovat päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom liitteenä, ilmenee, että oikeusasiamiehen kannanotto on välttämätön edellytys, jotta komissio voisi tutkia uudelleen päätöksensä, jolla se on evännyt oikeuden saada tutustua asiakirjoihinsa. Vaikka edellä onkin todettu, että kertomus, joka oikeusasiamiehen on annettava parlamentille, kun hän toteaa epäkohdan jonkin toimielimen toiminnassa, voi vaikuttaa komission asennoitumiseen kantajan esittämään asiakirjapyyntöön, kertomuksella ei nimittäin kuitenkaan ole sitovia oikeusvaikutuksia siten, että komissio olisi velvollinen hyväksymään kyseisen kertomuksen päätelmät ja noudattamaan siihen mahdollisesti sisältyviä suosituksia. Sovellettavan lainsäädännön missään määräyksessä tai säännöksessä ei sitä paitsi aseteta komissiolle tällaista velvollisuutta.

53 Lopuksi on todettava, että se, että käytännesäännöissä, jotka koskevat yleisön oikeutta saada tietoja komission asiakirjoista ja jotka ovat päätöksen 94/90/

EHTY, EY, Euratom liitteenä, "muutoksenhakumahdollisuuksiksi" luokitellaan sekä kumoamiskanne että oikeusasiamiehelle tehtävä kantelu, ei ilman perustamissopimukseen sisältyvää nimenomaista määräystä voi merkitä oikeusasiamiehen aseman muuttamista, sellaisena kuin hänen asemastaan on määrätty perustamissopimuksen 138 e artiklassa, eikä oikeusasiamiehelle tehdyn kantelun rinnastamista kumoamiskanteen nostamiseen. Vaikka EY:n perustamissopimuksen 176 artiklassa (josta on tullut EY 233 artikla) määrätään, että toimielimen, jonka toimi on julistettu mitättömäksi tai jonka laiminlyönti on julistettu tämän sopimuksen vastaiseksi, on toteutettava yhteisöjen tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet, perustamissopimuksen 138 e artiklassa määrätään ainoastaan, että jos oikeusasiamies toteaa epäkohdan jonkin toimielimen toiminnassa, hän antaa asiasta kertomuksen parlamentille.

54 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan väite, jonka mukaan se, että oikeusasiamiestä vastaan ei voitaisi nostaa laiminlyöntikannetta, merkitsisi sitä, että oikeussuojajärjestelmässä on aukko, perustuu oikeusasiamiehen asemaa ja hänen toimivaltansa ulottuvuutta ja luonnetta — sellaisina kuin näistä on määrätty perustamissopimuksen 138 e artiklassa — koskeviin virheellisiin olettamuksiin, ja se on näin ollen hylättävä.

55 Edellä esitetystä seuraa, että kanne on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

56 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Parlamentti on käsiteltävänä olevassa asiassa vaatinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta päättämään oikeudenkäyntikuluista työjärjestyksen määräysten mukaisesti. Tätä ei voida pitää vaatimuksena siitä, että kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut (asia C-255/90 P, Burban v. parlamentti, tuomio 31.3.1992, Kok. 1992, s. I-2253, 26 kohta). Näin ollen on määrättävä, että kukin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) **Kanne jätetään tutkimatta.**

2) **Asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Annettiin Luxemburgissa 22 päivänä toukokuuta 2000.

H. Jung
kirjaaja

B. Vesterdorf
presidentti